

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра «Фінанси»

ГРОШІ І КРЕДИТ

**Завдання та методичні вказівки
до курсової роботи
для студентів усіх форм навчання
за напрямом підготовки
6.030508 «Фінанси і кредит»**

Харків 2012

Методичні вказівки розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Фінанси» 5 жовтня 2011 р., протокол № 3.

Містять завдання до теоретичної та розрахункової частин курсової роботи, а також методичні вказівки до їх виконання.

Рекомендуються для студентів усіх форм навчання за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

Укладач

доц. О.О. Коковіхіна

Рецензент

проф. Н.М. Крихтіна

ГРОШІ І КРЕДИТ

Завдання та методичні вказівки
до курсової роботи
для студентів усіх форм навчання
за напрямом підготовки
6.030508 «Фінанси і кредит»

Відповідальний за випуск Коковіхіна О.О.

Редактор Еткало О.О.

Підписано до друку 18.01.12 р.

Формат паперу 60x84 1/16 . Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,0. Тираж 25. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту
61050, Харків - 50, майдан Фейербаха, 7
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра „Фінанси”

«ГРОШІ І КРЕДИТ»

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до курсової роботи
для студентів усіх форм навчання
за напрямом підготовки
6.030508 „Фінанси і кредит”

2012 рік

Методичні вказівки розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Фінанси» 5 жовтня 2011 р., протокол № 3.

Містять завдання до теоретичної та розрахункової частин курсової роботи, а також методичні вказівки до їх виконання.

Рекомендуються для студентів усіх форм навчання за напрямом підготовки 6.030508 „Фінанси і кредит”.

Укладач

доц. О.О. Коковіхіна

Рецензент

проф. Н.М. Крихтіна

ЗМІСТ

Вступ	4
Загальні вимоги до оформлення курсової роботи	5
Структура курсової роботи	7
Теми курсових робіт для студентів денної форми навчання ..	9
Перелік тем для студентів заочної форми навчання	11
Вимоги до захисту курсової роботи	14
Список літератури	16
Додаток А. Зразок оформлення титульного аркуша	17
Додаток Б. Методичні вказівки до оцінки стану грошового обороту України	18

ВСТУП

Важливе місце у підготовці освічених бакалаврів з фінансів займає викладання навчального курсу «Гроші і кредит». Наукове розуміння проблем грошей, грошового обігу, кредитних відносин, банківської справи є необхідним компонентом становлення фахових знань студентів.

Сучасний фахівець-фінансист може досягти успіху у своїй професійній діяльності тільки в тому випадку, коли він має чітке уявлення про те, що таке гроші; сутність та значення дискусії між науковими школами відносно економічної природи та ролі грошей у суспільному виробництві; які види та форми грошей бувають, як здійснюється грошовий обіг, які принципи покладені в основу побудови грошових систем; що таке попит на гроші та які чинники на нього впливають; чим визначається рівень позикового відсотка; яким чином грошово-кредитна політика впливає на економічний розвиток держави; як можна оцінити ефективність такої політики в ринкових умовах, суть валютних відносин і валютних систем, їх вплив на національну економіку, механізм функціонування міжнародних валютних ринків; основи здійснення міжнародної грошово-кредитної політики. Тільки свідоме використання інструментів грошово-кредитної системи може забезпечити результативність праці майбутнього фахівця-фінансиста у всіх ланках суспільного виробництва.

Мета написання курсової роботи з курсу «Гроші і кредит» поглиблення, систематизація та узагальнення знань студентів з основ здійснення грошово-кредитної та валютної політики держави, механізму функціонування ринку позикового капіталу, ринку грошей, фондового, кредитного і валютного ринків.

Виконання курсової роботи студентом дозволяє визначити й оцінити ступінь засвоєння теоретичного матеріалу і вміння застосовувати теорію при вирішенні конкретних практичних ситуацій.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Обсяг курсової роботи має складати від 25 до 30 сторінок (без додатків). Вона має бути оформлена на аркушах формату А4 із застосуванням комп'ютерних засобів друку або ж рукописно. Якщо текст рукописний, то він повинен бути розбірливим.

Якщо робота надрукована, то при її виконанні необхідно враховувати такі вимоги:

- шрифт – Times New Roman;
- розмір – 14 пт;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- розміщення тексту – книжкове;
- верхнє та нижнє поля – 20 мм;
- лівє поле – 25 мм;
- правє поле – 10 мм.

При рукописному оформленні курсової роботи розміщення тексту, а також параметри полів повинні відповідати вищенаведеним вимогам.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, не проставляючи його номера. Титульний аркуш повинен містити назву міністерства, якому підпорядкований вуз, кафедри, теми, прізвище та ініціали студента, номер групи, прізвище та ініціали наукового керівника, його посаду і звання, місто та рік виконання роботи (див. додаток А).

На другій сторінці роботи розміщують зміст – перелік питань і підпитань із зазначенням номерів сторінок, на яких викладено їхній зміст. Текст роботи починається з третьої сторінки.

Структурні частини курсової роботи (ВСТУП, ВИСНОВКИ) починають з нової сторінки. Підпитання нумерують у межах кожного питання двома цифрами, з яких перша цифра – номер питання, а друга – порядковий номер підпитання, між цими цифрами ставиться крапка.

Скорочення слів у тексті та в підписах під ілюстраціями не допускаються. Виняток становлять скорочення, встановлені державними стандартами. Не рекомендується вводити власні скорочення позначень і термінів. Формули і цифри повинні органічно вписуватися в текст викладу, не порушувати граматичної структури тексту курсової роботи. Цифровий матеріал рекомендується оформляти у вигляді таблиць.

Кожна таблиця повинна мати порядковий номер і заголовок, які розміщують над нею. Назва починається з великої літери, після назви крапка не ставиться. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш (сторінку) і зверху над таблицею пишуть слова «Продовження таблиці» і вказують номер таблиці.

Цифри в графах таблиць розташовуються так, щоб вони були точно одна під іншою.

Ілюстрації (схеми, графіки) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці, схеми, рисунки, діаграми, графіки у тексті слід давати посилання. Ілюстрації позначаються словом «Рисунок» і нумеруються в межах питання, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера питання і порядкового номера ілюстрації, а її назву розміщують послідовно під ілюстрацією.

Основними видами ілюстративного матеріалу в курсових роботах є схеми та діаграми.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна мати таку структуру:

- титульна сторінка;
- зміст (обов'язково аркуш повинен містити рамку);
- вступ;
- розділ 1;
- розділ 2;
- розділ 3;
- висновки;
- перелік посилань;
- додатки (за наявності).

Зміст

У змісті мають бути перелічені всі розділи та підрозділи роботи відповідно до її структури із зазначенням сторінки роботи, на якій розміщено текст відповідних розділів та підрозділів.

Вступ

Вступна частина роботи повинна доводити актуальність теми, ступінь висвітлення досліджуваної проблеми в літературі, висвітлити питання, які потребують вирішення. Повинна бути визначена мета дослідження і завдання, які були вирішені в процесі виконання роботи, надана характеристика об'єкта і предмета дослідження.

Розділ 1

Цей розділ є теоретичним і повинен містити найповнішу характеристику суті відповідної економічної категорії, її місце і роль у процесі розширеного відтворення.

Розділ 2

Цей розділ повинен висвітлити основні результати проведеного аналізу сучасного стану проблеми, основні недоліки існуючої практики та питання, які ще не знайшли свого вирішення на практиці.

У цьому розділі досліджується динаміка показників, які пов'язані із предметом дослідження, наводяться графіки, діаграми, таблиці. При цьому використовуються статистичні дані не тільки по Україні і її регіонах, але і відповідні статистичні дані іноземних країн.

Підрозділ 2.1 присвячено аналізу стану грошового обороту України. Методичні вказівки до його виконання наведені в додатку Б.

Розділ 3

Цей розділ повинен носити творчий характер. Студент повинен дослідити взаємозв'язок між показниками, які характеризують обрану проблему, виділити певні невирішені питання та надати рекомендації щодо шляхів їх вирішення.

Висновки

Висновки є підсумком виконаної курсової роботи. Вони мають узагальнити виконані дослідження та проведений аналіз. Висновки – це послідовне, логічне викладення отриманих результатів та їх співвідношення із загальною метою та конкретними завданнями курсової роботи.

Перелік посилань

У переліку посилань наводяться ті першоджерела, які були використані при виконанні курсової роботи. Розміщення першоджерел у їх переліку повинне відповідати черговості посилань на них у курсовій роботі.

Додатки

До додатків необхідно включати допоміжний матеріал, який необхідний для повноти сприйняття курсової роботи. Додатки оформлюються як продовження курсової роботи і розміщуються після списку посилань. При цьому, коли робота має кілька додатків, то вони розміщуються у порядку посилань на них у тексті курсової роботи. Кожен додаток повинен розпочинатися з нової сторінки, мати відповідний заголовок та позначення (наприклад, «Додаток А», «(Додаток Б)» і т. д.)

ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Номер теми для виконання курсової роботи відповідає порядковому номеру прізвища студента в журналі викладача.

Перелік тем для виконання курсової роботи:

- Тема 1. Економічна природа та функції грошей.
- Тема 2. Грошовий ринок та особливості його функціонування в Україні.
- Тема 3. Грошові реформи та особливості їх проведення в Україні.
- Тема 4. Інфляція та її особливості в Україні.
- Тема 5. Економічна основа грошового обігу та грошова маса.
- Тема 6. Державне регулювання грошового обігу та його особливості в Україні.
- Тема 7. Кредитна емісія: сутність та методи здійснення.
- Тема 8. Порівняльна характеристика форм кредитних грошей.
- Тема 9. Порівняльна характеристика готівкових та безготівкових форм грошей.
- Тема 10. Валютний курс та чинники, що його визначають.
- Тема 11. Валютна система та валютний ринок, особливості їх функціонування в Україні.
- Тема 12. Валютне регулювання: сутність та необхідність.
- Тема 13. Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання.
- Тема 14. Ринок позикового капіталу та його роль у ринковій економіці.
- Тема 15. Економічна природа та роль ринкового відсотка.

Тема 16. Відсоток за кредит та чинники, що його визначають.

Тема 17. Грошово-кредитна політика держави та методи її реалізації Центральним банком.

Тема 18. Попит і пропозиція грошей у ринковій економіці.

Тема 19. Сутність, основа організації і функції Центрального банку. Становлення Національного банку України.

Тема 20. Банківська система та особливості її побудови в Україні.

Тема 21. Становлення та розвиток комерційних банків України.

Тема 22. Комерційні банки – основна ланка банківської системи.

Тема 23. Пасивні та активні операції КБ, як фінансових посередників.

Тема 24. Державне регулювання стійкості комерційних банків.

Тема 25. Валютні ринки: поняття, види, організація та порядок роботи.

Тема 26. Кредитна система та її еволюція.

Тема 27. Види, функції та роль кредиту в розвитку економіки України.

Тема 28. Міжнародний кредит, проблеми розвитку кредитних відносин України з іноземними позичальниками та кредиторами.

Тема 29. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини України.

Тема 30. Інфляція та проблеми сталості національної грошової одиниці.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Вибір теми курсової роботи для студентів заочної форми навчання здійснюється згідно з останньою цифрою залікової книжки (цифрі «0» (нуль) відповідає тема 10).

Нижче наведено перелік тем курсових робіт та їх плани.

Тема 1. Економічна природа та функції грошей

1 Теоретичні основи сутності грошей, їх функції та роль у ринковій економіці.

1.1 Сутність та вартість грошей.

1.2 Функції грошей та їх взаємозв'язок.

1.3 Роль грошей у ринковій економіці.

2 Практичні основи функціонування грошей.

2.1 Оцінка стану грошового обороту України.

2.2 Аналіз банкотно-монетного виробництва.

2.3 Аналіз безготівкової емісії, готівкового та безготівкового обігу.

3 Проблеми функціонування сучасної грошової системи України.

Тема 2. Державне регулювання грошового обігу

1 Теоретичні основи грошового обігу та його регулювання з боку держави.

1.1 Сутність грошового обігу.

1.2 Монетарна політика держави.

1.3 Інструменти впливу на грошовий оборот.

2 Практичні основи регулювання грошового обороту.

2.1 Оцінка стану грошового обігу України.

2.2 Аналіз грошово-кредитної політики України.

3 Проблеми державного регулювання грошового обігу України.

Тема 3. Особливості грошової системи України

- 1 Теоретичні основи грошової системи.
 - 1.1 Сутність та елементи грошової системи.
 - 1.2 Основні типи грошових систем.
 - 1.3 Сучасна грошова система України.
- 2 Практичні основи функціонування грошової системи України.
 - 2.1 Оцінка стану грошового обороту України.
 - 2.2 Аналіз платіжних систем та розрахунків України.
- 3 Проблеми розвитку та функціонування грошової системи України.

Тема 4. Валютна система та валютний ринок, особливості їх формування

- 1 Теоретичні основи валютної системи та валютного ринку.
 - 1.1 [Сутність валюти та валютних відносин.](#)
 - 1.2 [Валютний ринок та види операцій на валютному ринку.](#)
 - 1.3 [Валютні системи та валютна політика, особливості їх формування в Україні.](#)
- 2 Практичні аспекти функціонування валютної системи України.
 - 2.1 Оцінка стану грошового обороту України.
 - 2.2 Аналіз валютно-курсової політики України.
 - 3 Проблеми функціонування валютної системи України.

Тема 5. Інфляція та її особливості в Україні

- 1 Теоретичні основи інфляції.
 - 1.1 [Сутність інфляції, її причини та види.](#)
 - 1.2 [Вимірювання інфляції.](#)
 - 1.3 [Особливості інфляції в Україні.](#)
- 2 Практичні аспекти особливостей інфляції в Україні.
 - 2.1 Оцінка стану грошового обороту України.
 - 2.2 Аналіз інфляції в Україні.
 - 3 Шляхи подолання високих показників інфляції в Україні.

Тема 6. Грошовий ринок та його роль в економіці України

1 Теоретичні основи функціонування грошового ринку.

1.1 Суть та структура грошового ринку.

1.2 Попит та пропозиція грошей.

1.3 Грошово-кредитний мультиплікатор.

2 Практичні аспекти функціонування грошового ринку України.

2.1 Оцінка стану грошового обороту України.

2.2 Аналіз функціонування грошового ринку України.

3. Перспективи проблем розвитку грошового ринку України.

Тема 7. Комерційні банки, особливості їх функціонування в Україні

1 Теоретичні основи функціонування комерційних банків.

1.1 Суть та класифікація комерційних банків.

1.2 Операції комерційних банків.

1.3 Розвиток комерційних банків в Україні.

2 Практичні аспекти функціонування комерційних банків України.

2.1 Оцінка стану грошового обороту України.

2.2 Аналіз функціонування комерційних банків України.

3 Перспективи розвитку комерційних банків в Україні.

Тема 8. Національний банк України, особливості його функціонування в Україні

1 Теоретичні основи функціонування НБУ.

1.1 Статус НБУ та його призначення в кредитній системі.

1.2 Структура та функції НБУ.

1.3 Грошово-кредитна політика НБУ.

2 Практичні аспекти функціонування Національного банку України.

2.1 Оцінка стану грошового обороту України

2.2 Аналіз функціонування НБУ.

3 Проблеми функціонування НБУ.

Тема 9. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

1 Теоретичні основи функціонування міжнародних валютно-кредитних установ.

1.1 Загальна характеристика міжнародних валютно-кредитних установ.

1.2 Фінанси міжнародних установ.

1.3 Співробітництво України з міжнародними валютно-кредитними установами.

2 Практичні аспекти діяльності міжнародних валютно-кредитних установ в Україні.

2.1 Оцінка стану грошового обороту України

2.2 Аналіз міжнародного співробітництва України.

3 Перспективи розвитку міжнародних валютно-кредитних відносин України.

Тема 10. Валютний курс та чинники, що його визначають

1 Теоретичні аспекти економічної категорії «валютний курс».

1.1 Сутність валютного курсу.

1.2 Методи регулювання валютного курсу та чинники, що його визначають.

1.3 Вплив валютного курсу на діяльність суб'єктів господарювання.

2 Практичні аспекти функціонування грошової системи України.

2.1 Оцінка стану грошового обороту України.

2.2 Аналіз валютного курсу гривні.

3 Проблеми, пов'язані зі зміною валютного курсу, та шляхи їх вирішення.

ВИМОГИ ДО ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Згідно з календарними етапами написання курсової роботи студент повинен подавати її частинами на перегляд науковому керівнику, а в установлений кінцевий термін подати завершену

курсору роботу для отримання рецензії. У разі позитивної рецензії наукового керівника курсова робота допускається до захисту, а у разі негативної рецензії – повертається на доопрацювання.

Захист курсової роботи має на меті визначити володіння студента категоріальним апаратом, глибину розуміння теоретичних питань, володіння емпіричним матеріалом, здатність пояснити свої висновки і рекомендації, вміння аргументувати власну точку зору і орієнтуватися у своїй роботі. Комісія із захисту курсових робіт складається з викладачів кафедри.

Процедура захисту включає в себе коротку доповідь студента і відповіді на питання щодо змісту роботи. Доповідь студента повинна відобразити актуальність теми, мети, завдання, об'єкт і предмет роботи, застосовувані методи й основні результати дослідження, висновки і рекомендації. Тривалість доповіді – у межах 8-10 хв. Перевищення регламенту розцінюється як невміння студента робити узагальнення і виділяти головне.

Оцінювання роботи. Курсова робота заслуговує оцінки «відмінно», якщо повністю відповідає вимогам, містить елементи самостійного дослідження, а студент при захисті підтвердив розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показав уміння аналізувати й узагальнювати теоретичний і практичний матеріал.

Оцінка «добре» ставиться, якщо робота в основному відповідає вимогам, студент викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, у розрахунках при розв'язанні практичних завдань.

«Задовільно» виконаною вважається робота, у якій на недостатньому рівні висвітлена проблема, що відображена в темі, не виконаний до логічного завершення аналіз і всі дослідження поверхневі; доповідь прочитана без відриву від заготовленого тексту; не всі відповіді на питання комісії були правильними і повними.

Якщо робота не відповідає вимогам, містить значні помилки або при захисті студент не підтвердив засвоєння теми, ставиться

оцінка «незадовільно».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Закон України «Про Національний банк України».
- 2 Закон України «Про банки й банківську діяльність».
- 3 Закон України «Про цінні папери і фондову біржу».
- 4 Указ Президента України «Про грошову реформу в Україні» // Вісник НБУ. – 1996. № 5.
- 5 Александрова М.М., Маслова С.О. Гроші. Фінанси. Кредит.: Навч. посібник. – 2-ге вид. – К.: ЦУЛ, 2002. – 336с.
- 6 Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.: Основи, 2001. – 328 с.
- 7 Банковское дело: Учебник / Под ред. О.И. Лаврушина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 672 с.
- 8 Гроші та кредит: Підручник / За заг. ред. Б.С. Івасіва. – К., 1999. – 404с.
- 9 Гроші та кредит: Підручник / За заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2001. – 602 с.
- 10 Гроші та кредит: Навч. посібник / І.В. Алексєєв, М.К. Колісник, І.Ю. Кіндрат. – Львів: Вид-во національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 168 с.
- 11 Демківський А.В. Гроші та кредит: Навч. посібник – К.: Дакор, 2005. – 528 с.
- 12 Коваленко Д.І. Гроші та кредит: Навч. посібник. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 320 с.
- 13 Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків. – К.: Лібра, 2001. – 371 с.
- 14 Ющенко В.А., Міщенко В.І. Валютне регулювання: Навч. посібник.—К., 1999. – 359 с.
- 15 www.bank.gou.ua – Національний банк України.
- 16 www.smsc.gou.ua – Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку України.
- 17 www.minfin.gou.ua – Міністерство фінансів України.

ДОДАТОК А

Зразок оформлення титульного аркуша

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ
ФАКУЛЬТЕТ «ЕКОНОМІКА ТРАНСПОРТУ»**

КАФЕДРА «ФІНАНСИ»

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Гроші та кредит»

На тему: _____

Виконав студент гр. _____

Перевірив

к.е.н., доц. _____

ДОДАТОК Б

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОЦІНКИ СТАНУ
ГРОШОВОГО ОБОРОТУ УКРАЇНИ
(підрозділ 2.1 курсової роботи)**

Таблиця Б.1 – Порядок вибору останнього року (n) для оцінки стану грошового обороту України

Остання цифра номеру залікової книжки	n
1	Пр* - 10
2	Пр - 9
3	Пр - 8
4	Пр - 7
5	Пр - 6
6	Пр - 5
7	Пр - 4
8	Пр - 3
9	Пр - 2
0	Пр - 1
Пр* - Поточний рік	

Таблиця Б.2 – Вихідні дані

Показник	Одиниця вимірювання	Рік			
		n-3	n-2	n - 1	n
1	2	3	4	5	6
ВВП	млн грн				
Індекс споживчих цін					
M ₀	млн грн				
M ₁	млн грн				
M ₂	млн грн				
M ₃	млн грн				
Середній за рік обмінний курс гривні	грн за 100 дол. США				
	грн за 10 рос. руб				
	грн за 100 євро				
Валовий зовнішній	млн дол.				

борг	США				
------	-----	--	--	--	--

Продовження таблиці Б.2

1	2	3	4	5	6
Обсяг виданих кредитів депозитними корпораціями	млн грн				
Обсяг депозитів, залучених депозитними корпораціями	млн грн				
Відсоткова ставка за депозитами у національній валюті	%				
Відсоткова ставка за кредитами депозитних корпорацій у національній валюті	%				

Усі вихідні дані можна знайти таким чином:
<http://www.bank.gov.ua/> → Річний звіт за n рік →
 (Розділ 6. Табличні матеріали)

У ринковій економіці суспільне виробництво має товарну форму, що зумовлює двояке вираження руху валового сукупного продукту – натурально-речовий та грошовий. У процесі відтворення рух вартості у цих двох вираженнях проявляється як два самостійні процеси – як рух продуктів і як рух грошей чи грошових доходів. Проте вони нерозривно пов'язані, у них спільна субстанція – вартість сукупного продукту. Гроші базуються на цій вартості, вона визначає реальну цінність маси грошей, що знаходиться в обороті, незалежно від її номінальної величини. Водночас рух грошей обслуговує переміщення цієї вартості в процесі відтворення, окремі грошові операції суб'єктів економічних відносин спричиняють відповідне переміщення між ними реальної вартості, тобто мають реальний економічний зміст.

Процес суспільного відтворення відбувається безперервно, тому безперервним є і рух грошей, що його обслуговує. Взятий сам по собі цей процес безперервного руху грошей між суб'єктами економічних відносин у суспільному відтворенні

являє собою грошовий оборот.

Грошовий оборот – явище макроекономічного порядку. Він обслуговує кругооборот усього сукупного капіталу суспільства на всіх стадіях суспільного відтворення: у виробництві, розподілі, обміні і споживанні.

Грошовий оборот безпосередньо пов'язаний з обсягами ВВП та рівнем інфляції. Результати аналізу динаміки ВВП та рівня споживчих цін доцільно подати у таблиці Б.3 та на рисунку Б.1.

Таблиця Б.3 – Аналіз динаміки ВВП та рівня споживчих цін

Показник	Рік			
	n-3	n-2	n - 1	n
Темп росту ВВП, %				
Індекс споживчих цін, %				

Після кожної розрахункової таблиці обов'язково побудувати діаграму.

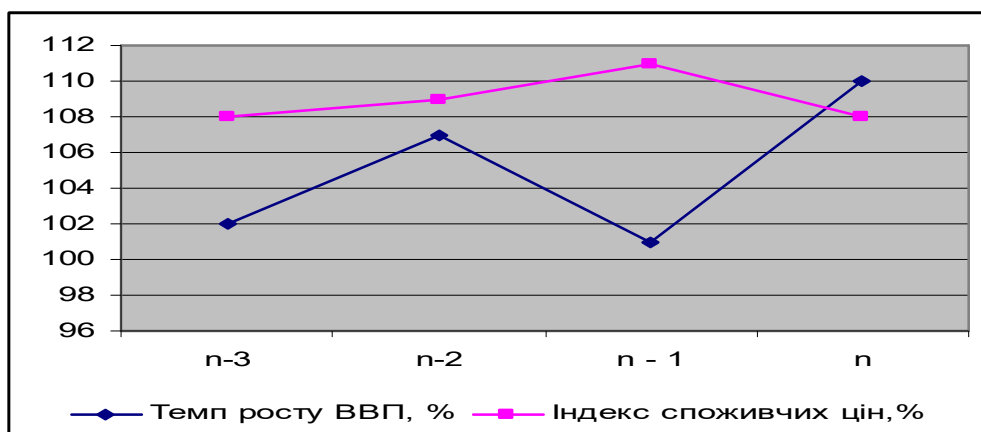

Рисунок Б.1 – Динаміка ВВП та рівня споживчих цін (приклад)

Після кожної діаграми обов'язково потрібно зробити висновки.

Грошовий оборот забезпечується певною масою грошей, величина якої є важливою характеристикою стану грошового обороту та ринкової кон'юнктури в цілому. Зміна грошової маси

безпосередньо впливає на інтенсивність обороту грошей, на формування платоспроможного попиту, на кон'юнктуру ринків, а отже – на економічний розвиток. Тому регулювання грошової маси є ключовим напрямом державної грошово-кредитної політики. Завдяки цьому вивчення та правильне визначення маси грошей в обороті має не тільки теоретичне, а й важливе практичне значення.

Грошова маса – це вся сукупність запасів грошей у всіх їх формах, які знаходяться у розпорядженні суб'єктів грошового обороту в певний момент. Такими суб'єктами є приватні особи, підприємства, громадські організації, господарські об'єднання, державні установи тощо, які мають у своєму розпорядженні готівкові гроші чи вклади на різних рахунках у комерційних банках.

Грошовий агрегат – це специфічний показник грошової маси, що характеризує певний набір її елементів залежно від їх ліквідності.

У статистичній практиці України визначаються і використовуються для цілей аналізу і регулювання чотири грошові агрегати: M_0 , M_1 , M_2 , M_3 .

Агрегат M_0 відображає масу готівки, яка знаходиться поза банками, тобто на руках у фізичних осіб і в касах юридичних осіб. Готівка в касах банків сюди не входить.

Агрегат M_1 включає гроші в агрегаті M_0 + вклади в банках, які можуть бути використані власниками негайно, без попередження банків, тобто запаси коштів на поточних рахунках та на ощадних рахунках до запитання у національній валюті.

Агрегат M_2 – це гроші в агрегаті M_1 + запаси коштів на поточних рахунках та на ощадних рахунках до запитання в іноземній валюті та кошти на всіх видах строкових рахунків, кошти на рахунках капітальних вкладень та інших спеціальних рахунках.

Агрегат M_3 охоплює гроші в агрегаті M_2 + цінні папери, крім акцій, та кошти на вкладах за трастовими операціями банків. Результати аналізу динаміки грошових агрегатів доцільно подати у таблиці Б.4.

Швидкість обігу грошей характеризує частоту, з якою кожна одиниця наявних в обороті грошей (гривня, долар тощо) використовується в середньому для реалізації товарів і послуг за

певний період (рік, квартал, місяць).

Таблиця Б.4 – Аналіз динаміки грошових агрегатів

Показник	Рік				Темп росту		
	n-3	n-2	n - 1	n	(n-2) до попер.	(n - 1) до попер.	(n) до попер.
M ₀							
M ₁							
M ₂							
M ₃							
Питома вага M ₀ в M ₃							

Виходячи з відомого рівняння обміну І. Фішера, величину швидкості обігу грошей можна визначити за формулою

$$V = \frac{P \cdot Q}{M}, \quad (\text{Б.1})$$

де V – швидкість обігу грошей;

P – середній рівень цін на товари та послуги;

Q – фізичний обсяг товарів та послуг, що реалізовані в даному періоді;

M – середня маса грошей, що знаходиться в обороті за даний період.

Показник фактичного стану монетизації валового продукту звичайно розраховують як частку від ділення обсягу грошової маси, що є в обороті на кінець року, до номінального річного обсягу ВВП:

$$K_m = \frac{M}{\text{ВВП}}, \quad (\text{Б.2})$$

де K_m – рівень монетизації;

M – маса грошей на кінець року, взята за агрегатом M₃;

ВВП – річний номінальний обсяг валового внутрішнього продукту.

Узятий сам по собі цей показник не дає відповіді на питання, чи достатній він для монетизації економіки України, оскільки немає і, як зазначалося вище, не може бути

нормативного (достатнього) рівня монетизації, з яким його можна було б порівняти. Тому на практиці його порівнюють з таким же показником у даній країні в попередні роки (місяці) чи в інших країнах. Результати аналізу швидкості обігу грошей та рівня монетизації ВВП доцільно подати у таблиці Б.5.

Таблиця Б.5 – Аналіз швидкості обігу грошей та рівня монетизації ВВП

Показник	Рік				Темп росту		
	n-3	n-2	n - 1	n	(n-2) до попер.	(n - 1) до попер.	(n) до попер.
ВВП, млн грн							
Грошова маса, млн грн							
Швидкість обігу грошей, оборот							
Рівень монетизації ВВП, %							

Валютний курс являє собою ціну грошової одиниці певної країни, яка виражена в грошовій одиниці іншої країни. Валютний курс має свою вартісну основу та коливається в залежності від попиту та пропозиції.

Валютний курс виконує низку важливих економічних функцій:

- подолання національних обмежень грошової одиниці;
- перетворення локальної цінності грошової одиниці на міжнародну;
- засобу інтернаціоналізації грошових відносин;
- сприяння утворенню цілісної системи грошей.

Результати аналізу динаміки обмінного курсу гривні доцільно подати у таблиці Б.6.

Таблиця Б.6 – Аналіз динаміки обмінного курсу гривні

Показник	Рік				Темп росту		
	n-3	n-2	n - 1	n	(n-2) до попер.	(n - 1) до попер.	(n) до попер.

Обмінний курс гривні по відношенню до долара США							
Обмінний курс гривні по відношенню до російського рубля							
Обмінний курс гривні по відношенню до євро							

У період становлення України як незалежної держави гостро відчувається нестача власних ресурсів для реформування національного господарства. Недостатній розвиток ринку державних запозичень та слабкість його ресурсної бази змушують звертатися до зовнішніх джерел мобілізації коштів для фінансування дефіциту бюджету, стабілізації грошово-кредитної системи, поповнення валютних резервів Центрального банку, підтримки і врівноваження платіжного балансу. Результати аналізу динаміки валового зовнішнього боргу доцільно подати у таблиці Б.7.

Таблиця Б.7 – Динаміка валового зовнішнього боргу

Показник	Рік				Темп росту		
	n-3	n-2	n - 1	n	(n-2) до попер.	(n - 1) до попер.	(n) до попер.
Валовий зовнішній борг							

Однією з форм економічних відносин є кредит. Кредит виникає безпосередньо з потреб виробництва, внаслідок розвитку процесів обміну товарами.

Необхідність кредиту викликана існуванням товарно-грошових відносин, а його передумовою є наявність поточних або майбутніх доходів у позичальника.

Кредит (від латинського «creditum» – позика, борг) – це економічні відносини між суб'єктами ринку з приводу перерозподілу вартості на засадах повернення, строковості і

платності.

Вклад (депозит) – це грошові кошти (у готівковій або безготівковій формі, в національній або іноземній валюті) передані в банк їх власником для зберігання на певних умовах. Операції, пов'язані із залученням грошових коштів на вклади, називаються депозитними. Для банків вклади – головний вид їх пасивних операцій і відповідно основний ресурс для проведення активних кредитних операцій.

Результати аналізу кредитів, наданих депозитними корпораціями, та депозитів, залучених депозитними корпораціями, доцільно подати у таблиці Б.8.

Таблиця Б.8 – Аналіз кредитів, наданих депозитними корпораціями, та депозитів, залучених депозитними корпораціями

Показник	Рік				Темп росту		
	n-3	n-2	n - 1	n	(n-2) до попер.	(n - 1) до попер.	(n) до попер.
Кредити, надані депозитними корпораціями, млн грн							
Депозити, залучені депозитними корпораціями, млн грн							

Відсоткова ставка або ж норма відсотка – кількісне вираження відсотків як економічної категорії. Розраховується як відношення річного доходу, отриманого на позиковий капітал, до суми наданого кредиту, помноженого на 100 %.

Аналіз відсоткових ставок за депозитами та кредитами депозитних корпорацій у національній валюті доцільно подати у таблиці Б.9.

Таблиця Б.9 – Аналіз процентних ставок за депозитами та кредитами депозитних корпорацій у національній валюті

Показник	Рік				Темп росту		
	n-3	n-2	n - 1	n	(n-2) до попер.	(n - 1) до попер.	(n) до попер.

						попер.	
Процентна ставка за депозитами у національній валюті, %							
Процентна ставка за кредитами у національній валюті, без урахування овердрафта, %							